

"Рæстдзинад"-ы уазæг

Сæ иртасæн куыстытæ — рæстæджы айдæн

Адемы ингуыд кæнæ фиденыл дзургæйæ, йæ мидуне йын бамбарын æмæ хатдзæгтæ скæнынæн, æнæмæнг, фæхæуы базонч, историий цы фæд ныууагъта, йæ кæстæртæ йын цы аргъ кæнынц æмæ сомбонæ цы хуыдытытæ цæуы, уый. Уæззау у йæ уаргъ? Йæ удварны къæбицы исты баркад ис, æви дзы дымгæ йæхицæн хъазæн фæз скодта? Уый бафæнддзæн æгæгæлоны базонны æмæ уæд, æнæмæнг, æркæсдзæн уыцы адемыхатты тыххæй ахуыргæндтæ цы науон куыстытæ скодтой, цы хатдзæгтæ æрфыдысты, уыдонмæ. Барнон хæс æвæрд ис, уыцы куыстæн йæ цард чы снывонд кодта, уыдоныл. Нæй сын бар фæрæдийын, мæнг ныхæс ныффыссын, "нæ зонны" загъын...

Уыцы ахсджиаг æмæ барнон хæсмæ куыд арæхсынц Цæгат Ирыстоны Абайты Васойы номыл гуманитарон æмæ социалон иртасæнты институты науон куджытæ, цы ногдзинæдтæ ис сæ куысты, уый фæдыл уыд нæ ныхæс институты директор, историон наукагты доктор, профессор ХЪАНЫХЪУАТЫ Зæлиниæмæ.

— Зæлиниæ, дæс азæй фылдæр разамынд дæттис Абайты Васойы номыл Цæгат Ирыстоны гуманитарон æмæ социалон иртасæнты институтæн. Цы уавæры йæ æрбайыфтай, æмæ дзы уæдæй абонмæ цауæр ивддзинæдтæ æрцыд?

— Институты 2019 азы сæххæст уыдзæн 100 азы, бирæ æвæраенты сæргы ахызт, алы дуг дæр æм хаста йæхи ивддзинæдтæ. 2006 азы Уæрæсейы наукагты академи æмæ разамæ сæвæрдтæ хæс нæ иртасæнтæ аздахын, академи æппæт гуманитарон институттæн цы домæнтæ æвæрдтæ, уыдонмæ гæсгæ. Уый хуымæтæджы хуыддæг нæ уыд, бахуыд нæ куыстмæ стыр ивддзинæдтæ бахæссон, ног куджытæ æрбахонын. Ахсджиаг хуытдыгыл нæхицæн банымадтам, 1925 азы институт цы науон журналæн "Известия СОИГСИ" бындур сæвæрдтæ æмæ бирæ рæстæг рух кæдзы нæ фæдта, уый ногæй мыхуыры уадыз. Уæрæсейы наукагты академи бацæмдыдтæ нæ лæмæгъдзинад — монографитæ нæм фæг нæ уыд. Мæнмæ гæсгæ, уыцы хæслæвæрдтæ æнтыстдджындæй сæххæст кодтам. Институт æрмæст монографитæ куыстытæ кæнынмæ йæ 'ром нæ аздахта, фæлæ ма суанг нæхимæ байгом кодтам редакцион-рауагъддон центр дæр. Уый нын нæ уавæртæ ногджыдæр фæуæрæхæдæр кодта.

Фæфылдæр аспирантурæйы дæсныæдты нымæз дæр, сæрмагондæй байгом кодтам этнологий хайад. Традицион систи, бындур цы ахсджиаг форумтæн сæвæрдтам, уыцы дунеон науон конференцитæ: "Миллеровские чтения", "Нартоведение в XXI веке", "Генеалогия народов Кавказа", æрыгон ахуыргæндты скола-конференцитæ. Уыдонæй алкæйындæр ивдæн ис хи рауагъддон фæрæз.

Кæй загъын æй хуæуы, авитой куджытæн сæ уавæртæ дæр. Институты бæстыхæй тынг цалцæггæнæг уыд. Кусæнуæттæ зымæг хъарм нæ кодтой, къултæ хуынаыи бын фесты. Бындурон цалцæггæн хуыд бирæ æхцайы фæрæзтæ. 2014 азы нæ уавæрмæ йæ хуыс æрдардтой УФ-ий Президентты æххæстбарджын минæвар Цæгат Кавказы федералон зылды Сергей Меликов æмæ нæ республикæйы уæды Сæргълæууæг Мамсыраты Таймураз. Зæрдæйагæй бакыстой, Цæцæнæй нæм цы куджыты къорд æрцыд, уыдон. Фæлæ бæлвырд ахосæгты тыххæй куыстытæ афæлдæзмæ æрлæууыдысты, цалынмæ фарста йæхимæ нæ райста республикæйы Хицауады уæды Сæрдæр Битарты Вячеслав. Уый йæхи хардзæтæй æрмæст цалцæггæнæн куыстытæ нæ сарæзта, фæлæ ма нын ногæй райивта нæ кусæнуæтты мебель, архивы æмæ библиотекейы чингуыты тæрхæджытæ. Абон нын ис æппæт уавæртæ кусынæн, стыр бузыг загъæм, ахъазæг æххуыс нын чи бакодта, уыдонæн.

— Нæ дуджы цауæр иртасæн куыстытæ сты ахсджиагдæр, фыццæджыдæр цауæр фарстæм дарут уæ хуыс?

— Абон нæ науон куыстытæн сæ сæйрагдæртæ сты комплексон иронзонныдæй фарстатæ æмæ уырыссагау "алановедение" кæй хоньч, уыдон. Нæ археологтæ Дæргъæвцы кæнгæ ингæнты ракъахтыты ссардтой бирæ цымыдисæг æрмæджытæ алайнæгты астæуккаг æнуыс историæ, къæцытæ бæлвырд кæнынц, иннæ адæмтимæ сын цы бастдзинæдтæ уыд, уыдон.

Этнологий хайады иртасæм ирон адæмы традицион культурæ: æфсæддон, барадон, конфессионалон, гæндæрон æмæ æндæр хуызтæ. Ахсджиагдæр мæм кæсы, абон нæ адæмæн хæдзæгдæр къæцытæ сты æмæ нæ республикæйы райрæстæм æххуысы хай цы традицитæ, этнокультурон брендтæ бахæсдзысты, уыдон иртасын.

Нырæтæккæ архайæм брендты системæ саразын, уый мидæг скæнын ирон рагон æрмгустæнджыты сфæлдыстады тыххæй Интернет-проект. Уый руджы нæ æрмдæснытæ сахуыр уыдысты рагон сувенирон продукци хæрхæздæрдæй кæнын æмæ æрмдæсныдæг ногмæ аздахын.

Фольклоры хайады кусынц аргъæуттыл, "Нарты кадджытыл", иртасынц, индоевропæйаг дунимæ сæм иудзинадæй цы ис, уый. Литературæйы хайады куджытæм æнхæлмæ кæсы бындурон куыст — мыхуырымæ бацæттæ кæнын ирон литературæйы истори.

Историктæ иртасынц рагон дунейæ ныры рæстæгмæ цы зæрдæхсайæн æркæсынаг фарстатæ ис, уыдон, уæлдайдæр сæ хуыс дарынц трансформацион процесстæм. Политологтæн æмæ социологтæн сæ куысты сæр у нæ регионы нырыккон социалон æмæ политикон уавæры мониторинг.

Лингвисттæ кæнынц абарстытæ ирайаг æвæзгитæм, кусынц этнолингвистикæ æмæ социоллингвистикæйы фарстатыл. Æрæдджы кæронмæ ахæццæ ирон-уырыссаг-англисаг дзырдуты проект. У дзыуæ томайæ, Фыццæгыл кусын райдыдта дзæнæтыбадинаг Гуыриаты Тæмларан, æмæ йæ кæронмæ ахæццæ кодта йæ чызг Гутытаты Эльмирæ. Нырæтæккæ та кусы фразеологиян дзырдутыл. Хайады ма рауагъддон сты хуыддæгкæнынæды бæрæгæутæ æмæ æндæр дзырдутæтæ, монографитæ.

Активонæй кусæм алайнæгты царды тыххæй иртасæнты райрæзтыл. Ам академион наукагты сæйраг нысан у, истори зыгуыдмæгæнджытæн ныкхуырд раттын, цæмæй сын адæмты кæрæдзиуыл ардауынæн фæдта ма уа.

— Уæ институты куджытæ хистæр кары сты æви фæсивæд дæр дæсны сты науон-иртасæн куыстытæ кæнынмæ?

— Мæнмæ гæсгæ, мах хуыдзæн куыстыты хуымæ æмгуыст кæной æртæ фæлтæры минæвæрттæ. Аргъ кæнын хуæуы хистæр фæлтæры куджытæн. Уыдон сæ фæлтæрдзинад, сæ куысты фарн хуымæ фæхæццæ кæной астæуккаг кары фæлтæрмæ. Кæстæртæ та сты нæ райсомы бон æмæ хуымæ сæхи фæлтæрой хистæрты зонндзинад æмæ куырыхондзинадыл. Хистæр кары науон куджытæм абон институты бирæ нæ ис, фæлæ чи ис, уыдон кæнынц пайдайæг куыст. Сæ зонндзинæдтæ цæстуарзонæй дæттынц кæстæртæн: Цыбырты Людвиг, Дзаттаты Руслан, Цыбырты Герлик, Фидараты Римæ æмæ Бесолты Еленæ. Астæуккаг фæлтæры минæвæрттæ кусынц æнтыстдджындæй: Мæрзтойты Исламбег, Туаллæгты Алан, Цориты Ингæ, Айларты Светланæ, Сока-ты Дианæ, Маматы Изетæ, Гуæцæлты Ларисæ, Парсиаты Ларисæ, Багаты Алан, Еленæ Кобахидзæ æмæ æндæртæ. Сæ архайдæй нын стыр ныфс дæттынц æрыгон куджытæ. Уыдон се 'ппæт дæр сты наукагты кандидаттæ, алыхуызон премиты лауреаттæ (Уæрæсейы наукагты академийы, Европæйаг академийы, Абайты Васойы номыл премийæ æмæ æндæртæ), æппæтуæрæсеон гранты æрæхтæсты уæлахиздзæутæ (уыдонны 'хсæн УФ-ий Президентты грант дæр), монографитæ куыстыты автортæ. Уыдон сты: Дзалиаты Дæрæсæ, Дзапарты Елизаветæ, Абайты Фатимæ, Платы Зæринæ, Дауиты Тамарæ, Бирæгты Бæлæ æмæ æндæртæ. Нæ æрыгон æмкусæг Борис Синанов сси РЦИ-Аланийы Сæргълæууæджы цур æрыгон ахуыргæндты советы сæрдæр. Нæ къух цас амоны, уыйбæрц архайæм æрмæстæн уавæртæ саразын: байгом кодтам Науон-ахуырдон центр "Гуманитарий", уым кусæн студенттимæ, сæ хуыздæртæ райсæм аспирантурæмæ, уыдонæй бирæтæ абон кусынц немæ. Уыдонæн уадызæм нæ журнал "Известия СОИГСИ. Школа молодых ученых". Сæ бон у чингуытæ

— Цæуыл кустæ абон та? Цауæр ног чингуытæ фæзындысты чингуыты тæрхæгыл?

— Тагъд рæстæджы чингуыты тæрхæгыл фæзындысты цымыдисаг куыстытæ: Мæрзтойты Исламбеджы монографитæ "Эмиграция осетин в страны Северной Америки и Австралию", Цыбырты Людвигты "Осетинская Нартиада. Мифологические истоки и ареальные связи", "Периодическая печать Кавказа об Осетии и осетинах. Второе дополненное и переработанное издание", Гутытаты Феликсы "Села Осетии", Фидараты Римæйы "Осетинский литературный процесс. Проблемы истории и теории", Еленæ Кобахидзæйы "Центральный Кавказ в объединительной политике Российской империи второй половины XIX — начала XX в.", Цыбырты Алексеейы "Иранство как предчувствие (Вопросы иранистики в трудах профессора М.И. Ростовцева)". Цыбырты Герликæн сцæттæ йæ чингъ "Дневник путешественника из пограничной крепости Моздок во внутренние местности Кавказа, предпринятого в 1781 году", Л.Л. Штедери уадызтæ Ембалты Цоцойты тæлмацтæй немæйцæг, уырыссаг æмæ ирон æвæзгыл. Æрыгон иртасæг Дзапарты Елизаветæ Тедтойты Зинæимæ рауагъта чингъ "М.Горький. Равзæртæ уадызтæ". Рацъд Гуыриаты Тæмларан æмæ Гутытаты Эльмирæйы "Ирон-уырыссаг дзырдуат" — фыццæг хай. Рацъдныстæ ма Миллеры номыл бакастытæ армæджытæ æмæ æмбырдгонд "Генеалогия народов Кавказа: традиция и современность". Уый æххæст ранымæд нæу, ис ма дзы ногджыдæр æндæр чингуытæ æмæ журналтæ.

Уымæй уæлдай, институты науон куджытæн сæ иртасæн куыстытæ æппынæдзæху рацæуындæй раззагдæр науон журналты, уыдонæй активонæй цитатæтæ хæссынц Уæрæсейон æмæ фæсарæнты ахуыргæндтæ. Бынагæтон æмæ федералон экспертты æрбахонгæйæ, цæлхæмбырдæй æрныхæс кæнæм сæрмагонд тæмæтыл, скæнæм политикон афæлгæстæтæ æркæсынаг æмæ æрдаруинаг фарстатыл. Институтæн ис йæхи сайт, сæрмагонд фарстæ социалон сайтты, æмгуыст кæнæм дзыллон-хабархæссæг фæрæзты минæвæрттимæ. Уый тынг ахъаз у нæ куыстæн. Рæстæгмæ æмдзур кæнгæйæ, уайтагъд базонæм ногдзинæдтæ, иннæ бæстæты нын цы хæлæрттæ ис, уыдонимæ нæ хуыдтытæ, нæ ног æнтыстытæ кæрæдзийæн хуысын кæнæм.

— Зæлиниæ, дæ фыд Хъаныхуаты Валодæ уауæлдæйæ балагæг кодта ирон æвæзгæн. Дæс æмæ сæздæ азы уыд газет "Рæстдзинад"-ы редактор. Абон дæр ма æмбисондæн базæднысты йæ куыстуарзондæн, бæрнондзинад, йæ арф хуыдытæ. Ды, куыд йæ фæддон æмæ æз, куыд йæ идеон æмкусæг цы уавæрты æмæ цы хуызы адарддæр кæникæм нæ куыст ирон дзырдты сомбонæн, йæ бæллицтыл хуыдыдгæнгæйæ?

— Ирон æвæзг уыд йæ цард, йæ цин, йæ рис. Никуы ма фæрох уыдзæн, газет "Рæстдзинад"-ы тираж 30 миннæ куы схæццæ, уæд хæдзармæ цы цини æнкæрæнтимæ æрбацъд, уый. Зæххыл, цыма уымæй амондджындæр нæ уыд, афтæ мæм каст. Ирон æвæзгæн йæ развæндагыл цæлдхуртæ куы уыд, уæд та-иу уыд тынг мæстдджын. Ахæм бонтæ йæ царды бирæ уыд. Бæргæ, абонау йæ рæстæдджы куы уыдаиккой Республикайы Сæргълæууæджы цур ирон æвæзг бахъæхъæнын æмæ йæ райрæзты фæдыл сæрмагонд къамис, Ирон æвæзджы бон, нысанмæрæзт республикон программæтæ, ЮНЕСКО-йы æнуыддзинад ирон æвæзджы хысмæтыл кæнæ ирон æвæзг бæстон куы ахуыр кодтаиккой сколаты, уæд ма фыды амондæн кæрон нæ уыдаид.

— Уыцы рæстæджы адæмæн махæй зындæр уыд сæ мадæлон æвæзджы сæрыл æргом судзырн, уымæн æмæ сæ уæд рахуыдтайиккой националисттæ. Зын ма уымæй уыд, æмæ суанг интеллигенцийы минæвæрттæй бирæтæ сæхæдæг дæр æргом дзырдтой, ирон æвæзг Елхотæй дарддæр нæ хуæуы, загъгæ. Уыцы ныхæстæм ма фыд фырмæстæй калдта цæхæртæ.

Абон рæстæг бынтон авита. Ницы хуыг стæм. Цы уæрæх гæнæнтæ нын ис, уыдонæй хуæуы раст спайда кæнын. Ирон æвæзг бахъæхъæнынны тыххæй бирæ мадзæлттæ арæзт æрцыд, фæлæ дзы ис, зæрæстонæй чи баззæд, ахæм бынагтæ. Ноджы активондæрæй бавалын хуæуы гранты системæ æмæ сæрмагонд программæтæ руджы канд науон куыстытæ размæ кæнынмæ нæ, фæлæ ахуырдон, рухстауан куыстытæ кæнынмæ. Ирон æвæзджы райрæзтæн ма ахъаз уайиккой медиа-проекттæ. Ис гæнæнтæ.

Сæрмагондæй мæ загъын фæнды Турчы цауæр æгæр фæсивæды тыххæй. Уыдон æнæ-зæивæгæй Стамбулæн йæ иу кæронæй иннæмæ фæцæуындæй ирон æвæзджы, ирон къæфтыты, зарджыты урочытæм.

— Енæмæнгхуæуæг у Национ ахастдзинæдты министрæды проект "Аланский след". Ацы проекты фæрцы Ирыстонмæ цы архайджытæ

æрцыд, уыдон систи "Алан Ваф"-ы уæнгтæ. Уый нын ныфс дæтты, Турчы ирондзинад, ирон культурæ уидæгтæ кæй ауадздзæн.

Турчы цауæрæг ирæттимæ нын ис хæлардзинæды бастдзинæдтæ. Кусæм иумæйаг проекттыл. Рауаддзæстæм туркаг-ирон дзырдутæ, чыныг Хъаныхуаты Есейыл йæ байзæддæгты курдиатмæ гæсгæ. Нæ зæрдæ дарæм, проект "Аланский след" дарддæр дæр æххæст кæй цæудзæн, ууыл.

— УФ-йæ æмæ фæсарæнты гуманитарон æмæ социалон иртасæнты институтимæ куыд бæттут уæ куыст? Цауæр бастдзинæдтæ ис уæ 'хсæн?

— Енгом профессионалон бастдзинæдтæ нын ис не 'мкусджытимæ Кæсæг-Балхъарæй, Цæцæнæй, Хъæрæсæ-Черкæстæй, Абхазийæ æмæ æндæр республикæтæй. Активонæй фæархайынц нæ мадзæлтты, сæ зонæдон уацхуыдтæ мыхуыр кæнынц нæ журналты, ис нæм иумæйаг проекттæ.

Институтæн традицион ссис, рагæй хæлардзинады бастдзинæдтæ кæимæ дардта, уыцы фæсарæйнаг науон центримæ æмгуыст кæнын. Ахæм бастдзинæдтæ нын ис Астæуккаг æмæ Дард Скæсæны институтимæ, Италийы Мачератæйы университетимæ æмæ Неополитæйнаг университеты Скæсæны институтимæ, Испанийы Гранадайы университет æмæ Барселонæйы автономон университетимæ, Цюрихы университетимæ, Кавказы культурæйы иртасæн куыстытæ æмæ кæрæдзийæн æххуысы фондимæ, УФ-ий Ираны минæвæрады культурон хайадимæ æмæ иннæтæмæ.

— Цæуыл кустæ абон та? Цауæр ног чингуытæ фæзындысты чингуыты тæрхæгыл?

— Тагъд рæстæджы чингуыты тæрхæгыл фæзындысты цымыдисаг куыстытæ: Мæрзтойты Исламбеджы монографитæ "Эмиграция осетин в страны Северной Америки и Австралию", Цыбырты Людвигты "Осетинская Нартиада. Мифологические истоки и ареальные связи", "Периодическая печать Кавказа об Осетии и осетинах. Второе дополненное и переработанное издание", Гутытаты Феликсы "Села Осетии", Фидараты Римæйы "Осетинский литературный процесс. Проблемы истории и теории", Еленæ Кобахидзæйы "Центральный Кавказ в объединительной политике Российской империи второй половины XIX — начала XX в.", Цыбырты Алексеейы "Иранство как предчувствие (Вопросы иранистики в трудах профессора М.И. Ростовцева)". Цыбырты Герликæн сцæттæ йæ чингъ "Дневник путешественника из пограничной крепости Моздок во внутренние местности Кавказа, предпринятого в 1781 году", Л.Л. Штедери уадызтæ Ембалты Цоцойты тæлмацтæй немæйцæг, уырыссаг æмæ ирон æвæзгыл. Æрыгон иртасæг Дзапарты Елизаветæ Тедтойты Зинæимæ рауагъта чингъ "М.Горький. Равзæртæ уадызтæ". Рацъд Гуыриаты Тæмларан æмæ Гутытаты Эльмирæйы "Ирон-уырыссаг дзырдуат" — фыццæг хай. Рацъдныстæ ма Миллеры номыл бакастытæ армæджытæ æмæ æмбырдгонд "Генеалогия народов Кавказа: традиция и современность". Уый æххæст ранымæд нæу, ис ма дзы ногджыдæр æндæр чингуытæ æмæ журналтæ.

Уымæй уæлдай, институты науон куджытæн сæ иртасæн куыстытæ æппынæдзæху рацæуындæй раззагдæр науон журналты, уыдонæй активонæй цитатæтæ хæссынц Уæрæсейон æмæ фæсарæнты ахуыргæндтæ. Бынагæтон æмæ федералон экспертты æрбахонгæйæ, цæлхæмбырдæй æрныхæс кæнæм сæрмагонд тæмæтыл, скæнæм политикон афæлгæстæтæ æркæсынаг æмæ æрдаруинаг фарстатыл. Институтæн ис йæхи сайт, сæрмагонд фарстæ социалон сайтты, æмгуыст кæнæм дзыллон-хабархæссæг фæрæзты минæвæрттимæ. Уый тынг ахъаз у нæ куыстæн. Рæстæгмæ æмдзур кæнгæйæ, уайтагъд базонæм ногдзинæдтæ, иннæ бæстæты нын цы хæлæрттæ ис, уыдонимæ нæ хуыдтытæ, нæ ног æнтыстытæ кæрæдзийæн хуысын кæнæм.

— Зæлиниæ, дæ фыд Хъаныхуаты Валодæ уауæлдæйæ балагæг кодта ирон æвæзгæн. Дæс æмæ сæздæ азы уыд газет "Рæстдзинад"-ы редактор. Абон дæр ма æмбисондæн базæднысты йæ куыстуарзондæн, бæрнондзинад, йæ арф хуыдытæ. Ды, куыд йæ фæддон æмæ æз, куыд йæ идеон æмкусæг цы уавæрты æмæ цы хуызы адарддæр кæникæм нæ куыст ирон дзырдты сомбонæн, йæ бæллицтыл хуыдыдгæнгæйæ?

— Ирон æвæзг уыд йæ цард, йæ цин, йæ рис. Никуы ма фæрох уыдзæн, газет "Рæстдзинад"-ы тираж 30 миннæ куы схæццæ, уæд хæдзармæ цы цини æнкæрæнтимæ æрбацъд, уый. Зæххыл, цыма уымæй амондджындæр нæ уыд, афтæ мæм каст. Ирон æвæзгæн йæ развæндагыл цæлдхуртæ куы уыд, уæд та-иу уыд тынг мæстдджын. Ахæм бонтæ йæ царды бирæ уыд. Бæргæ, абонау йæ рæстæдджы куы уыдаиккой Республикайы Сæргълæууæджы цур ирон æвæзг бахъæхъæнын æмæ йæ райрæзты фæдыл сæрмагонд къамис, Ирон æвæзджы бон, нысанмæрæзт республикон программæтæ, ЮНЕСКО-йы æнуыддзинад ирон æвæзджы хысмæтыл кæнæ ирон æвæзг бæстон куы ахуыр кодтаиккой сколаты, уæд ма фыды амондæн кæрон нæ уыдаид.

Уыцы рæстæджы адæмæн махæй зындæр уыд сæ мадæлон æвæзджы сæрыл æргом судзырн, уымæн æмæ сæ уæд рахуыдтайиккой националисттæ. Зын ма уымæй уыд, æмæ суанг интеллигенцийы минæвæрттæй бирæтæ сæхæдæг дæр æргом дзырдтой, ирон æвæзг Елхотæй дарддæр нæ хуæуы, загъгæ. Уыцы ныхæстæм ма фыд фырмæстæй калдта цæхæртæ.

Абон рæстæг бынтон авита. Ницы хуыг стæм. Цы уæрæх гæнæнтæ нын ис, уыдонæй хуæуы раст спайда кæнын. Ирон æвæзг бахъæхъæнынны тыххæй бирæ мадзæлттæ арæзт æрцыд, фæлæ дзы ис, зæрæстонæй чи баззæд, ахæм бынагтæ. Ноджы активондæрæй бавалын хуæуы гранты системæ æмæ сæрмагонд программæтæ руджы канд науон куыстытæ размæ кæнынмæ нæ, фæлæ ахуырдон, рухстауан куыстытæ кæнынмæ. Ирон æвæзджы райрæзтæн ма ахъаз уайиккой медиа-проекттæ. Ис гæнæнтæ.

Сæрмагондæй мæ загъын фæнды Турчы цауæр æгæр фæсивæды тыххæй. Уыдон æнæ-зæивæгæй Стамбулæн йæ иу кæронæй иннæмæ фæцæуындæй ирон æвæзджы, ирон къæфтыты, зарджыты урочытæм.

— Енæмæнгхуæуæг у Национ ахастдзинæдты министрæды проект "Аланский след". Ацы проекты фæрцы Ирыстонмæ цы архайджытæ

Ирон æвæзджы цырагъдар

Зæлынц абон дæр йæ зарджытæ

Зындгонд ирон фыссæг, прозаик, драматург æмæ поэт ХАЦЫРТЫ Сергейы цард уыд вазыгдæн æмæ цæлхдурджын, фæлæ дзы нæ агурдтæ æнцон цæуæн фæндæгтæ. Алагыры авдазон скъолайы фæстæ каст фæдис Цæгат Ирыстоны педтехникум. Стæй та — пединститут, Мæскуыйы адæмты æвæзгты институты афæдзон курсытæ, аспирантурæ.

Сергей сидзæр уæвгæйæ, кæд царды зындзинæдтæ æйæффта, уæддæр ахуырма уыд æвзыгъд æмæ зæрдæргæвæд. Æмæ дзы рауад дæсны журнарист. Уый куыста бирæ рæтты. Газет "Æрыгон большевик"-ы сфæлтæрдтæ, йæхи дзы равдыста куыстхæмон æмæ курдиатджын журналистæй. Йæ цæстыл æрæвæрдтæ газет "Рæстдзинад"-ы уæды редактор æмæ йæ йæхимæ æрбахуыдта кусынмæ. Фæстæдæр та дзы кусын райдыдта хайады сæргълæууæгæй.

Скъолаты хæдархайгæ ансамблты, музыкалон скъолаты программæтæм.

Хацыры-фыртæн йæ бирæвæрсыг сфæлдыстон куысты фæрцы йæ бон баццæйæ чингуытæ ирон, гуырдызаг, уырыссаг, абхазæг æвæзгыл рауадзын. Уый цæстуарзонæй йæ лæггад бакодта ирон драматургийы размæццæдæн дæр, фæлæ йæ фæллæйтæй иууыл зындгондæй уыд роман "Хæхты фæдисон". Сергейы фæрцы ирон литературæйы æмæ аивады фæзынд фыццæг либретто балетæн — "Уарзондзинад", фыццæг либретто оперæйæн — "Фæзæттæ", фыццæг сатирикон комеди "Дудар æмæ йæ хæлæртæ".

Хацыры-фыртæн стыр аргъ кæй кодтой, уый тыххæй сæ ныхæс загътой ахæм аивадыртасджытæ: А. Караганова, А.Г. Глебов, науон куджытæ: Санахъоты Ш.П., Хæдарцæты Азæ, Цхуырбаты Нурзат, Тедеты Рюрик, Хъайтытæ Мухар, Козаты Хазби. Уый йæ царды алы бон дæр зæрдæхæларæй архайдта ирон литературæйы рæзтыл æмæ хæздæгдæр кæнынл. Райдыгæ æмæ æрыгон фысджытæн кæддæриддæр цæстæуарзонæй æххуыс кодта, цæмæй сæ уацымæстæ мыхуыры цыдаиккой, разæнгард сæ кодта сфæлдыстон куыстæм.

Сергейы тыххæй йæ рæстæджы Пухаты Алык-сандар афтæ загъта: "Мах

Скъолаты хæдархайгæ ансамблты, музыкалон скъолаты программæтæм.

Хацыры-фыртæн йæ бирæвæрсыг сфæлдыстон куысты фæрцы йæ бон баццæйæ чингуытæ ирон, гуырдызаг, уырыссаг, абхазæг æвæзгыл рауадзын. Уый цæстуарзонæй йæ лæггад бакодта ирон драматургийы размæццæдæн дæр, фæлæ йæ фæллæйтæй иууыл зындгондæй уыд роман "Хæхты фæдисон". Сергейы фæрцы ирон литературæйы æмæ аивады фæзынд фыццæг либретто балетæн — "Уарзондзинад", фыццæг либретто оперæйæн — "Фæзæттæ", фыццæг сатирикон комеди "Дудар æмæ йæ хæлæртæ".

Хацыры-фыртæн стыр аргъ кæй кодтой, уый тыххæй сæ ныхæс загътой ахæм аивадыртасджытæ: А. Караганова, А.Г. Глебов, науон куджытæ: Санахъоты Ш.П., Хæдарцæты Азæ, Цхуырбаты Нурзат, Тедеты Рюрик, Хъайтытæ Мухар, Козаты Хазби. Уый йæ царды алы бон дæр зæрдæхæларæй архайдта ирон литературæйы рæзтыл æмæ хæздæгдæр кæнынл. Райдыгæ æмæ æрыгон фысджытæн кæддæриддæр цæстæуарзонæй æххуыс кодта, цæмæй сæ уацымæстæ мых